Stjórnarráð Íslands
Innviðaráðuneytið

stjornarradid.is

Til allra sveitarstjórna

Reykjavík 15. mars 2023
Tilv.: IRN22010575/4.10.3

Efni: Hvatning vegna tillagna verkefnisstjórnar um bættar starfsaðstæður kjörinna fulltrúa

Verkefnisstjórn undir forystu Guðveigar Eyglóardóttur, forseta sveitarstjórnar Borgarbyggðar, skilaði af sér yfirgripsmiklum tillögum til bæta starfsaðstæður og starfskjör kjörinna fulltrúa í sveitarstjórnum þann 24. nóvember síðastliðinn. Verkefnisstjórnin var skipuð til að vinna að aðgerð innan gildandi sveitarstjórnaráætlunar um bættar starfsaðstæður kjörinna fulltrúa. Í samræmi við aðgerðina byggjast tillögurnar á greiningu á starfsaðstæðum og starfskjörum kjörinna fulltrúa í sveitarstjórnum hér á landi og á hinum Norðurlöndunum. Áhersla var lögð á að greina ástæður þess að endurnýjunarhlutfall meðal kjörinna fulltrúa í íslenskum sveitarstjórnum er hærra en í öðrum norrænum grannríkjum.

Í lokaskýrslu verkefnisstjórnarinnar kemur fram að álag, ófullnægjandi starfsaðstæður, erfið samskipti og óánægja með starfskjör eigi stærstan þátt í háu endurnýjunarhlutfalli (6/10) meðal kjörinna fulltrúa í íslenskum sveitarstjórnum síðustu ár. Verkefnisstjórnin leggur til að brugðist verði við vandanum með 15 tillögum um bættar starfsaðstæður kjörinna fulltrúa í sveitarstjórnum. Tillögurnar snúa að hluta til að breytingum á lögum en að öðru leyti að fræðslu og starfskjörum sem sveitarstjórnir geta sjálfar haft áhrif á án lagabreytinga.

Með þessu bréfi viljum við fylgja úr hlaði þeim tillögum sem snúa að sveitarstjórnunum sjálfum í þeim tilgangi að draga úr álagi, bæta starfsaðstæður og samskipti kjörinna fulltrúa sín á milli og við íbúa. Fyrst og fremst viljum við hvetja sveitarstjórnir til að móta sér markvisst vinnufyrirkomulag til að draga úr álagi á kjörna fulltrúa á hverju kjörtímabili. Við þróun vinnulags verði tekið mið af því að stuðla að góðu samstarfi innan hópsins, markvissum vinnubrögðum og eðlilegu tilliti til fjölskylduábyrgðar. Sveitarstjórnum er bent á námsefni Sveitarfélagaskóla Sambands íslenskra sveitarfélaga þar að lútandi.

Með sama hætti er ástæða til að minna á heimild 42. gr. sveitarstjórnarlaga til framsals fullnaðarafgreiðslu tiltekinna mála til fastanefndar eða tiltekins starfsmanns með ákveðnum skilyrðum. Með nýtingu þess og heimildar 6. mgr. 55. gr. sömu laga um verksvið framkvæmdastjóra (sveitar/bæjar/borgarstjóra) má létta af kjörnum fulltrúum álagi og auka svigrúm þeirra til að einbeita sér að pólitískri stefnumótun.

Bent er á mikilvægi þess að kjörnum fulltrúum í sveitarstjórnum sé tryggður aðgangur að nauðsynlegum tækjabúnaði á borð við síma og tölvu eða þeim veittur styrkur til kaupa á slíkum tækjum. Eðlilegt er að greitt sé fyrir kostnað af notkun tækjanna í þágu sveitarfélagsins með sanngjörnum hætti. Jafnframt sé öllum kjörnum fulltrúum tryggður aðgangur að hentugu húsnæði til að taka á móti erindum íbúa og sinna öðrum skyldum sínum í þágu sveitarstjórnarinnar.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Vaxandi þáttur í andlegu álagi á kjörna fulltrúa felst í erfiðum samskiptum, hatursorðræðu, áreiti og kynbundu ofbeldi. Með vísun til þess er sveitastjórninni bent á að skoða kosti þess að setja sér samskiptasáttmála og nýta sér fræðsluefni Sveitarfélagaskólans um hvernig árangursríkast sé að bregðast við því að neikvæð gagnrýni fari yfir ásættanleg mörk. Jafnframt er sveitarstjórnin hvött til þess að veita kjörnum fulltrúum handleiðslu og/eða stuðning sérfræðinga á kostnað sveitarfélagsins þegar á þurfi að halda í tengslum við neikvæð samskipti, áreiti og ofbeldi.

Innviðaráðuneytið og Samband íslenskra sveitarfélaga líta niðurstöður greiningarvinnu verkefnisstjórnarinnar um erfiðar vinnuaðstæður kjörinna fulltrúa alvarlegum augum og munu leggja sig fram um að fylgja eftir tillögum hennar til að bæta líðan, starfsaðstæður og kjör fulltrúa í sveitarstjórnum. Einn liður í því felst í drögum að aðgerð innan komandi aðgerðaráætlunar í sveitarstjórnarmálum um stofnun fagteymis til að vernda kjörna fulltrúa í sveitarstjórnum og á Alþingi gagnvart einelti, ofbeldi, kynferðislegri og kynbundinni áreitni. Niðurstöður kannana Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands á líðan þessara hópa gefur til kynna að þeir verði fyrir talsverðu áreiti af þessu tagi og í meira mæli en gerist og gengur á almennum vinnumarkaði. Vonir standa til að hægt verði að ýta vinnu fagteymisins úr vör á miðju yfirstandandi ári.

Frekari upplýsingar um tillögur verkefnisstjórnar um starfsaðstæður kjörinna fulltrúa má nálgast í lokaskýrslu hennar á vefsíðunni www.stjornarradid.is.
Við vonum að þessar upplýsingar reynist ykkur gagnlegar og óskum ykkur velfarnaðar í störfum ykkar fyrir sveitarfélögin.

Virðingarfyllst

Sigurður Ingi Jóhannsson
innviðaráðherra

Heiða Björg Hilmisdóttir
formaður Sambands íslenskra sveitarfélaga

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Fullgild rafræn undirskrift
SIGURÐUR INGI JÓHANNSSON
2023-03-15 21:03:01 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift
HEIÐA BJÖRG HILMISDÓTTIR
2023-03-15 22:17:08 GMT
Ástæða: Undirskrift